

056

Aanwinstenbeschrijving van het archief van Nic Bal (1940-1981)

(S/1983/023)

Geert Van Goethem

Amsab-Instituut voor Sociale Gechiedenis
1984

INHOUDSTAFEL

1. Illegale Socialistische Partij

1.1. Werking

1.1.1. Algemeen

1.1.2. Reorganisatie

1.1.2.1. Algemeen

1.1.2.2. Statuten

1.1.3. Programma

1.1.4. Gewesten en personen

1.1.5. Contacten met Londen

1.1.6. Socialistische Jeugd

1.2. Uitgaven

1.2.1. Pamfletten

1.2.2. Pers

1.2.3. Mandrill-Porcupine

1.2.4. Poëzie

2. Communistische Partij

3. Niet-socialistisch verzet

4. Avant-projet de Pacte d'Union Travailleuse

5. Collaboratie

6. Geschiedenis verzet

7. Varia

8. Foto's

INLEIDING

Nic Bal (Vilvoorde, 1916) was voor de oorlog actief als leider van de Rode Valkenbeweging. Vanaf 1939 was hij als radiojournalist verbonden aan de nationale omroep. Als uitgever van het clandestien blad *Morgenrood* speelde hij vanaf 1941 een belangrijke rol in het socialistisch verzet. Hij maakte onder meer deel uit van het oorlogsbureau van de Belgische Socialistische Partij (BSP) en was ook actief in de inlichtingendienst Porcupine-Mandrill. Na de oorlog maakte hij vooral carrière binnen het bestuur van de BRT.

Het archief van Nic Bal bestaat voornamelijk uit stukken met betrekking tot het socialistisch verzet: sluikbladen, rapporten, pamfletten, nota's en dergelijke meer. Vanuit zijn historische interesse werd er ook nog ander materiaal met betrekking tot het verzet aan toegevoegd. Het bevat 245 nummers, opgeborgen in 5 archiefdozen, en bestrijkt de periode 1940-1981. Het is raadpleegbaar mits toestemming van de verantwoordelijke archivaris.

AANWINSTENBESCHRIJVING

1. Illegale socialistische partij

1.1. Werking

1.1.1. Algemeen

7. Brief van de Brusselse socialisten aan de Vlaamse, n.a.v. de derde verjaardag van de dood van E. Vandervelde, (1941).

186. Rondschrijven van E. Vinck, 02.04.1942.

19. Verslag bureelvergadering, 1942.

5. Rondschrijven van het Uitvoerend Bestuur van de SPB (09.1944).

18. Redevoering van Nic Bal voor de Algemene Raad van de BSP, 09.1944.

12. Organigram, s.d.

13. Instructielijst, s.d.

20. Redevoering Nic Bal in Astene, s.d.

4. 'Le guide du militant', s.d.

38. Brochure 'Het Socialisme Nu', maart 1942.

87. Lidkaarten Luikse PSB, s.d.

90. Valse identiteitskaarten.

41. Valse identiteitskaarten.

21. Kolenbons.

88. Valse rantsoenzegels.

49. Persknipsels.

192. Varia.

1.1.2. Reorganisatie

1.1.2.1. Algemeen

162. Nota 'bemerkingen betreffende de reconstructie van de partij te Brussel', 09.05.1941.

- 145. Verslag, s.d.
- 148. Memorandum bij het schema van een hervormde socialistische beweging, s.d.
- 150. Projet de réorganisation, s.d.
- 157. Projecten tot reorganisatie van de pers, s.d.
- 158. Nota, 'voorstellen tot wijziging van de organisatorische grondslag van de SPB, s.d.
- 159. Brief van een lid van de oude POB, 11.1943.
- 151. Nota betreffende de werking van de partij, tot de kaders en effectieven hersteld zijn, s.d.
- 160. Nota, s.d.
- 161. Nota 'le parti et les groupes économiques', s.d.
- 163. Drie handgeschreven nota's, s.d.

1.1.2.2. Statuten

- 155. Statuts du POB, s.d.
- 144. Beschouwingen betreffende het voorontwerp van wijziging der statuten, s.d.
- 143. Ontwerpen
- 146. Ontwerpen
- 149. Ontwerpen.
- 154. Ontwerpen
- 152. Ontwerp statuten der arrondissementsfederaties, s.d.
- 153. Ontwerp statuten voor plaatselijke afdelingen, s.d.

1.1.3. Programma

- 184. Project van Herman Vos, 1942.
- 177. Ontwerp van manifest van N. Bal + twee brieven, 25.10.1943, 04.11.1943.
- 171. Nota's, ontwerpen en voorontwerpen, s.d.

180. Nota's, ontwerpen en voorontwerpen, s.d.
181. Nota's, ontwerpen en voorontwerpen, s.d.
194. Nota's, ontwerpen en voorontwerpen, s.d.
182. Nota en ontwerpen van het Nationaal Bureau, s.d.
173. Programme politique, s.d.
175. Nota's van L. Delsinne, s.d.
179. Nota's van L. Delsinne, s.d.
176. Directives générales du programme, s.d.
179. Directives générales du programme, s.d.
202. Principeverklaring, nota en voorontwerp, s.d.
156. Principeverklaring, nota en voorontwerp, s.d.
147. Beginselverklaring van de Socialistische Orde, Tuur de Sweemer, s.d.
- 193 commissie ad hoc, nota's en rapporten, 1944, s.d.
- 191 commissie ad hoc, nota's en rapporten, 1944, s.d.
- 201 commissie ad hoc, nota's en rapporten, 1944, s.d.
185. Nota 'de staat en de bescherming van de arbeider', s.d.
172. Rapport au sujet de la tactique, s.d. (2 ex.).
187. Studie 'kapitalisme, socialisme, democratie', s.d.
9. Rapport met de samenstelling en de conclusies van de diverse commissies van het illegale partijbureau, einde 1944.
189. Werkprogramma commissie economie, s.d.
- 203 Uittreksel rapport 'Taal', s.d.
183. Analyse van het 'Beveridge rapport', s.d.
190. Nota van de confédération générale des syndicats libres de Belgique, s.d.
222. Brochure van Ward Coens 'met één vakverbond naar een nieuwe wereld', 1944.

1.1.3. Gewesten en personen

Brussel

- 162. Nota 'bemerkingen betreffende de reconstructie van de partij te Brussel', 09.05.1941.
- 103. Protocol van de Brusselse clandestiene socialistische partij, 1942.
- 107. Rapport van J. Hebbelynck betreffende de activiteiten tijdens de bezetting te Vilvoorde, s.d.

Gent

- 95. Verslag van E. Vergeylen, 18.01.1967.
- 94. Briefwisseling van N. Bal met E. Vergeylen, Chr. De Bruycker en Am. De Keuleneir, 03.03.1945-26.03.1970.
- 112. Uittreksel uit het 'Moreel- en administratief verslag, gewestelijke ABVV, Gent-Eeklo', 09.1944-12.1946.

Menen

- 111. Verslag van de illegale pers, 06.05.1970.

Antwerpen

- 122. Nota, 20.06.1946.
- 123. Afrekeningen en ontvangstbewijzen, 1944.

Leuven

- 98. Pamflet, s.d.
- 97. Verslag groep 'Bevrijding', s.d.

Vrouwenbeweging

- 106. Verslag, s.d.

Anseele

120. Aantekeningen, 01.05.1945.

Dequeecker

120. Briefwisseling, 28.12.1966-28.12.1966.

M.A. Goemans

96. Doodsbrief, 11.1943.

G. Kreveld

102. Brief + verslag.

J. Luyten

114. Brief, 23.04.1965.

L. Magits

99. Verklaring, 01.05.1950.

101. Brieven, 06.06.1950-28.12.1966.

116. Brieven, 06.06.1950-28.12.1966.

L. Major

121. Interview, s.d.

M. Sonnevile

105. Pamflet, 1942.

A. Van Acker

124. Manuscript bijdrage N. Bal voor het vriendenboek, s.d.

M. Van Audenhove

115. Brief, 19.12.1966.

R. Vandegenachte

100. Verklaring, 16.11.1951.

C. Van Eukem

129. Carnets de la CEO, nr. 7, 03.1946.

B. Van Kerkhoven (Herman de Geus)

119. Artikels, s.d.

A. Vranckx

104. Persknipsel, s.d.
110. Namenlijst, s.d.
109. Rapport illegale Vlaamse socialistische pers, 1945.
108. Statuut weerstander, briefwisseling.
117. Statuut weerstander, briefwisseling.
118. Statuut weerstander, briefwisseling.
122. Statuut weerstander, briefwisseling.
126. Statuut weerstander, briefwisseling.
127. Statuut weerstander, briefwisseling.

- 128. Statuut weerstander, briefwisseling.
- 130. Statuut weerstander, briefwisseling.

1.1.5. Contacten met Londen

- 188. Rapport liniaire sur les travaux de la commission Belge pour l'étude des problèmes d'après guerre, 1e partie, 07.1941.
- 60. Tekst redevoering Pierlot, 21.12.1943.
- 57. Rapport Londen aan SP, 02.08.1933.
- 61. Bericht aan Wauters, vanuit België, 14.01.1944.
- 58. Brief van de CGTB.
- 59. Nota aan de leiders van het Onafhankelijkheidsfront, 15.02.1944.
- 56. Brief van J. Bondas, 06.1944.
- 62. Twee brieven van L. De Brouckère, s.l., s.d.
- 63. Tekst voordracht Radio Londen, s.d.
- 64. Brief, anoniem, s.d.
- 65. Nota over de terugkeer naar België van generaal-majoor Michiels, s.d.
- 66. Persknipsels.

1.1.6. Socialistische Jeugd

- 69. Rapport over het 'Rode Valkenwerk', 1942.
- 73. Manifest van de socialistische Jeugd, 09.1944.
- 74. Manifest van de socialistische Jeugd, manuscript, 09.1944.
- 70. Nota van Bert Van Kerkhoven 'reorganisatie der jeugdbeweging', s.d.
- 71. Nota 'programma van eerste werking van de JB', s.d.
- 75. Nota, s.d.
- 76. Nota 'eenige begrippen betreffende eene vernieuwde socialist. jeugdbeweging', s.d.

- 77. Nota 'essai d'un programme d'avenir, élaboré par un groupe de jeunes des milieux catholiques du pays flamand', s.d.
- 79. Uittreksel uit een nota, s.d.
- 78. Handgeschreven notities, s.d.

1.2. Publicaties

1.2.1. Propaganda

- 1. Diverse pamfletten, s.d.
- 2. Copieën van pamfletten, s.d.
- 3. Prentkaart E. Vandervelde, s.d. (8 ex.).
- 6. Oproep van de SPB, n.a.v. de bevrijding, 1944.

1.2.2. Pers

- 83. 'De Werker': nr. 1 (05.1941); nr. 12 (05-06.1942); 01-02.1944; 09.1944.
- 84. 'De Werker', speciale edities: 09.1944; s.d.
- 85. 'De Socialistische Strijd', s.d.
- 86. Herdruk 'Volksgazet', 04.09.1944.
- 137. 'Morgenrood', Vilvoorde, 05.10.1944.
- 136. 'Morgenrood': 15.03.1941; 01.04.1941; 01.05.1941; 05.1941; 06.1941; 07.1941; 09.1941; 12.1941.
- 133. 'Morgenrood', nr. 23, 05.05.1943 (3 ex.).
- 135. 'Morgenrood', 12.1943 (4 ex.).
- 136. 'Morgenrood', 01-02.1944 (2 ex.); 03.1944 (2 ex.).
- 134. 'Morgenrood' + 'De Werker', 09.1943.
- 131. Manuscript artikels Morgenrood, s.d.
- 139. L'espoir.

- 138. 'Le Monde du Travail'.
- 200. Knipsel uit 'Le Monde du Travail'.
- 141. Le Peuple.
- 140. Lezersbrief van N. Bal aan de clandestiene Peuple
- 197. Lezersbrief van N. Bal aan de clandestiene Peuple
- 198. 'De Socialistische Idee', doctrinale kaderblad der Brusselsche socialisten, nr. 1, 09.1942; 03.1943.
- 37. 'L'idée socialiste', numéro spécial, 'la guerre et nous', 10.1942.
- 39. 'La renaissance socialiste', n° 12, 12.1943.
- 72. 'De Pionier', 09.1943.
- 157. Project tot reorganisatie van de pers, s.d.
- 13. Brief van N. Bal aan Van de Kerckhove, 18.12.1945.
- 109. Rapport illegale vlaamse socialistische pers.
- 89. Brochure huldezitting clandestiene pers – 'van Euckem', 1949.

1.2.3. Mandrill-Porcupine

- 234. Pamfletten, tekeningen en brochures, s.d.
- 235. Zelfklevers (2).
- 236. Twee boekjes, s.d.

1.2.4. Poëzie

- 54. Gedicht van Marcel Coole, Brussel, 26.09.1944.
- 53. Liedjestekst, N. Bal, s.d.
- 52. 'Brief uit Duitsland', gedicht van N. Bal, s.d.
- 50. Gevangenislied, partituur en tekst, Amsterdam, s.d.
- 51. Anti-nazilied, s.d.

2. Communistische Partij

- 167. Nota van de Communistische Jeugd, 'de sport als activiteitsvorm in de jeugdbeweging', 1942.
- 166. Rapport van het nationaal comiteit van het Onafhankelijkheidsfront, 07.1943.
- 168. Pamflet, s.d.
- 165. Nota 'La démagogie communiste à St.-Gilles', s.d.
- 169. Dispuut N. Bal – L. Van Brussel, briefwisseling en persknipsels, 1972-1980.
- 170. Persknipsels.

3. Niet-socialistisch verzet

3.1. Propaganda

- 46. Prentkaarten Gen. De Gaulle
- 48. Pamfletten.
- 55. Pamfletten.
- 47. Pamfletten.

3.2. Pers

- 45. La Libre Belgique, nr. 12, 01.06.1941; nr. 14, 01.07.1941; nr. 36, 01.06.1942.
- 44. 'La voix des Belges', nr. 11, 22.03.1942; nr.10, 08.03.1942.
- 43. 'België vrij', nr. 2, november; nr. 3, december.

4. Avant-projet de pacte d'Union Travailleuse

- 224. Twee nota's, s.d.
- 223. Tekst van het voorontwerp, s.d.
- 226. Briefwisseling, 14.06.1955; 29.03.1957.
- 225. Interview BRT-radio met J. Basijn, 1970.

5. Collaboratie

28. Biografie van H. De Man, 1940.
25. Rondschrijvens van Tommelein, 11.1940-03.05.1941.
24. Rondschrijvens van Tommelein, 11.1940-03.05.1941.
23. Nota van de UHGA betreffende de syndicale eenheid, 08.09.1940 (4 ex.).
31. Verslag van een onderhoud van vertegenwoordigers van 'Santé Travail' met Dr. Voss, 10.1941.
27. Brief van H. De Man aan Dr. Voss, 29.03.1942 (2 ex.).
34. Brief van H. De Man aan Dr. Voss, 29.03.1942 – tweede versie.
29. Brief van E. Delvo, leider UHGA, 30.03.1942.
196. Brief van E. Delvo, leider UHGA, 30.03.1942 – handgeschreven copie.
35. Rondschrijven van P. Garain, secretaris-generaal UTMI-Wallonië, juni 1942.
22. Congresresolutie van de Brusselse vakbonden van de CGTB, s.d.
26. SAV, ontwerp van beginselverklaring, s.d. (3 ex.).
67. Rondschrijven van REX, s.d.
36. Persknipsels.
68. Persknipsels.
33. 'Socialisme en Democratie', jg. 1, nr. 1, 07.01.1939.
32. H. Balthazar, inventaris fonds H. De Man, Navorsings- en Studiecentrum voor de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog, Brussel, 1971.

6. Geschiedenis – verzet

11. Scenario luisterspel 'De Tijd van den stillen heldenmoed', dr. N. Bal, 09.1944.
80. Lezing Bert Van Kerckhoven (Herman de Geus), 16.09.1946.
207. Nota, 'de verhouding van de vakbeweging tot de politieke partijen', Antwerpen, 01.12.1947.
15. Brief A. Van Acker aan N. Bal, 07.04.1967.

206. Samoyede, briefwisseling, interview, 1942-1954.
217. ‘Vereniging van socialistische schrijvers’, briefwisseling, 18.01.1956 – s.d.
204. Artikels en nota’s van prof. J.L. Charles (1971).
214. Nota aan M.G. Levy, (1970).
213. Werkdocumenten commissie bezetting – BRT, 1970.
233. Interviews BRT met: Major, Delwaide, Declerck, Naessens, Rens, F. Van Dorpe – J. Van Dorpe – Prof. Van Bilzen.
232. Interviews BRT met: Lode Claes, Van Eynde, Demany, De Vleeschauwer, Spaak.
231. Interviews BRT met: Prof. Charles, J.A. Goris, Callewaert, Prof. Gerlo.
230. Interviews BRT met: De Schrijver, Lefevre, De Winter, Van Acker, Eyskens, Victor, Struye.
225. Interview BRT met: J. Basijn, s.d.
237. Diverse persknipsels.
82. L. De Hulster, ‘Histoire du parti clandestin socialiste’, s.d.
10. Verhandeling J. Reynaers ‘de illegale actie van de BWP en harer omvorming in september 1944 tot BSP’, 1970.
8. Interview met N. Bal, s.d.
17. Manuscript artikel van N. Bal, s.d.
42. Nota’s van N. Bal, voordracht Vermeylenfonds over socialistisch verzet, s.d.
81. Manuscript + copie artikels van N. Bal in Socialistische Standpunten, s.d.
229. Manuscript ‘Een droom met zijn zwaard’, N. Bal, s.d.
16. Persknipsels.
221. Persknipsels.
215. Persknipsels.

7. Varia

- 211. Rapport betreffende de voedselsituatie in België, 11.03.1941.
- 210. Herderlijk schrijven van 06.07.1941 en 13.07.1941.
- 208. Brief van Prof. Daels aan Elias, 04.12.1943.
- 216. Nota van Belgapres, 05.04.1943.
- 207. Lezing van R. De Becker, hoofdredacteur 'Le Soir', 1943.
- 205. Herdelijk schrijven van Kardinaal Van Roey, 21.05.1944.
- 30. Brochure 'Alle verraders buiten', van het Brusselsch verbond der Christene Metaalbewerkeren', Brussel, 1944.
- 228. Brochure G. Hamers 'Zwart Vlaanderen', 1945.
- 218. Nota EVI, 'Gelijk loon naar gelijk werk', 10.1953.
- 164. 'Mens en Taak', nr. 2, 1981.
- 219. Brief van L. Roelandt + brochure 'Jan Bijl of de geboorte van het socialisme in Aalst', 22.03.1960.
- 113. Onderzoek N. Bal, enquêteformulier, ontwerp brief + adressenlijst, s.d.
- 212. Diverse nota's.
- 93. Landkaart – veldtochten Belgisch leger, 05.1940.

8. Foto's

- 92. Waals-Brussels congres te Burnot-Rivièr, 08.1941 + identificatie.
- 227. Zes foto's concentratiekamp.
- 92. 25e Verjaardag bureel clandestiene partij + identificatie.

Nic Bal bijkomende S 86/191; 87/43; 88/12

Doos 5

238. Manuscript van Nic Bal
“Mijn wankele wereld” (ook niet-gepubliceerde stukken)
s.d.
239. Brief
V. A. Spinoy
a. V. Larock
oktober 1944.
240. Brief
Tielemans aan Bal
05.09.1944.
241. Interview
Achilles van Acker
(1944).
242. Knipsels, nota's, e.a.
Diverse onderwerpen
1950-1970.

243. Brief, notities

biografische gegevens Nic Bal

244. Briefwisseling met Wouter Steenhaut

artikel over De Man in "Doen"

245. Interview (door Mario Verstraete)

1990.

Overgedragen Bibliotheekmateriaal

S/87/043